ՔՍԱՆԵՒՉՈՐՐՈՐԴ—ՏԱՐԻ—ԹԻՒ—1675—ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ—29—ԱՊՐԻԼ—Ն. Տ.—11—ՄԱՅԻՍ 1875

ԳԱՅՄԱՆՔ

Տարեկան գին Կ. Պոլսոյ համր 8 Մէճ.
» Գաւառաց » 10 Մէճ.
Վեցամսեայ Կ. Պոլսոյ » 4 Մէճ.
» Գաւառաց » 5 Մէճ.
Իւրաքանչիւր թերթի գին 60 փըր.
Յայտարարութեան տողը մէկ անգամի համար 3 ղուրուշ, երկու անգամի համար 2 ղուրուշ, աւելի անգամներու համար զատ համաձայնութիւն կըլլայ։

ՄԱՍԻՍ

ԼՐԱԳԻՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

ԳԱՅՄԱՆՔ

Խուլս վասած լրագրաց համար, ու ծախքը խմբագրութեան վրայ։
Լրագրոյս վերաբերեալ նամակ կամ որ եւ իցէ գրութիւն խմբագիր—Տնօրէնին պիտի ուղղուի, Կ. Պոլիս, Չինիլի խան, Մասիսի գրասենեակը։
Ձամբու ծախքը չվճարուած նամակ չընդունուիր։

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ 29 ԱՊՐԻԼ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Կեդրոնական Ասիոյ մէջ Ռուսաց օր քան զօր յառաջդիմելը, մանաւանդ Խիվայի խանութեան և Թուրքաստանի երկիրները բոլորովին գրաւելու դիտումն՝ անգղիացւոց մեծ մտատանջութիւն կը պատճառեն։ Ռուսիա՝ այս երկիրները գրաւելով, Հէրաթի կը մօտենայ. և եթէ յաջողի այս քաղաքն ալ գրաւել, որ Հնդկաստանի բանալին է, անգղիական իշխանութիւնը ծանր վտանգի մէջ կիյնայ Հնդկաստանի մէջ, և հարկաւոր ժամանակ այս երկու մեծ տէրութիւնք իրարու պիտի բաղխին։

Այս վտանգին առաջն առնլու համար Անգղիոյ քաղաքագէտներէն ոմանք կառաջարկեն որ եթէ Ռուսիա Թուրքաստանը գրաւէ, Անգղիացիք ալ պէտք է Աֆղանստանի արեւմտեան մասը գրաւեն. իսկ եթէ Ռուսք ուզեն յառաջ քալելով Մերվ քաղաքը գրաւեն, որ Հէրաթի ճանբուն վրայ է, անգղիացիք ալ անմիջապէս Հէրաթը գրաւեն։ Վերջապէս Ռուսաց մէն մի քայլափոխին փոխարէն անգղիացիք ալ դէպի կեդրոնական Ասիա քայլ առնլու են, որպէս զի կարող ըլլան Ռուսիոյ յառաջխաղացութիւնն արգելուլ, և Հնդկաստանի մեծ տէրութիւնն՝ որ Անգղիոյ փառաց և հարստութեան աղբիւր մ'է, վտանգէ պահպանել։

Այս մտածութիւններով կ'զբաղին այս օրերս Անգղիոյ քաղաքագէտներն և հետևաբար լրագրերը։ Գահաժառանգ արքայորդւոյն Հնդկաստան ուղևորելն ալ անշուշտ այս մտածութեանց հետ առնչութիւն ունի, թէ և Անգղիոյ լրագրերէն ոմանք կը պնդեն թէ քաղաքական նպատակ չունի, այլ միայն զբօսանաց և հետաքրքրութեան ուղևորութիւն մ'է։ Այս վերջին կարծեաց անհիմն ըլլալուն մէկ մեծ ապացոյցն այս է, որ. գահաժառանգ արքայորդւոյն ուղևորութիւնն հնար եղածին չափ մեծափայլելուչ և փառաւոր ընելու պատրաստութիւններ կան, որպէս զի Հնդկաց աչքին և երևակայութեան միանգամայն զարնէ, և Անգղիոյ մեծութեանն ու զօրութեան վրայ ահաւոր գաղափար մ'ազդէ անոնց։

ՎԵՐՋԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Փարիզ 7 մայիս.

Թայմզ լրագրին մէջ հրատարակեալ պատմութենէն ժամանակի մ'առթիւ Գաղղիոյ լրագիրք կը հաստատեն թէ Գերմանիոյ մէջ արդարև պատերազմասէր մաս մը կայ Գաղղիոյ դէմ, բայց միւս տէրութիւնները, գլխաւորապէս Անգղիա և Ռուսիա թոյլ չեն տար որ խաղաղութիւնը խզի։

Գերմանիոյ լրագիրք բուռն յօդուածներ կը հրատարակեն Պելճիոյ դէմ։

Կորչաքոֆ իշխանն Աղէքսանդր կայսեր ուղեկից պիտի ըլլայ Եմս։

Պէրլին 7 մայիս.

Պելճիոյ վերջին պատասխանն անբաւական կը համարին կառավարութեան կողմնակից թերթերը։

Բիզանս 6 մայիս.

Կայսրն այս իրիկուն մեր քաղաքն եկաւ Պուտուայէն։ Միրամարի մօտ չորս վաշտ Գարնատաղցի զօրք ութ թնդանօթով ողջունեցին կայսրը, որ զանոնք աչքէ անցուց և հրամանատարին գոհութիւն յայտնեց։

Պէրլին 7 մայիս.

Կորչաքոֆ իշխանն և Աղէքսանդր կայսեր ուղեկիցներն Համպուրկ հասան։

Նիւ Եօրք 6 մայիս։

Քինկսթընէն մայիս 2 թուով հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Բօրթ—Օ—Բրէնսի մէջ յեղափոխութիւն մը ծագելով, ապստամբք հրացանի բռներ են Պրայս զօրապետը և 40 ալ օտարազգի սպաններ են։

Վիէննա 8 մայիս.

Աւստրիոյ և Բրուսիոյ կառավարութիւնները գործարանաց և վաճառաց նշանակներուն (մարքա) վերաբերեալ դաշնագիր մը կնքեցին։

Համպուրկ 8 մայիս

Աւստրալիա երթևեկող Շիլլէր անուն թղթատար շոգենաւն, որ 260 ուղևոր և 300000 տոլար ունէր մէջը, երէկ Սքիլլի կղզեաց առջև ծովասոյզ եղաւ։

Պէրլին 9 մայիս.

Գահաժառանգ կայսրորդին Իտալիայէն վերադարձաւ։

Բրիւսէլ 9 մայիս.

Ցյանսր Լիպէրալ լրագիրը կըսէ թէ Պելճիոյ և Գերմանիոյ մէջ ծագած վէճը թեթև բան չէ, որովհետև Գերմանիա չպիտի ներէ երբէք որ իւր թշնամիները պաշտպանութիւն գտնեն, և եպիսկոպոսներն ալ իրենց կոնդակներով զինքը թշնամանեն և անպատիժ մնան։ Գերմանիա իրական չէզոքութիւն կը պահանջէ և ոչ անուանական։

Աթէնք 8 մայիս.

Նոր նախարարութիւն մը կազմըւեցաւ Պ. Թրիքուբիի նախագահութեամբ։

Բրիւսէլ 8 մայիս.

Երեսփոխանաց ժողովը Գերմանական ծանուցագրոց խնդրոյն վրայ վիճաբանելով կառավարութեան բռնած ընթացքին հաւանութիւն տըւաւ։

Արտաքին գործոց նախարարն յայտնեց թէ Գերմանական նոր ծանուցագիր մ'եկած ըլլալու զրոյցն անհիմն է։

Կըհաւատեն թէ Նամիւրի եպիսկոպոսի նամակին նկատմամբ Գերմանիա բերանացի բողոքեր է։

Լիէժի քաղաքապետն Ցօբելեանի առթիւ քաղաքին մէջ թափօրներ պտըտիլն արգիլեց։

Փարիզ 9 մայիս.

Այս առաւօտեան լրագրերը տարակոյս չունին թէ Ռուսիոյ կայսրն Եմսի մէջ խաղաղութեան դատն ազդուապէս պիտի պաշտպանէ։

Պէրլին 9 մայիս.

Ազգային ժողովն եկեղեցական սեփականութեանց վրայ հին կաթողիկաց իրաւունքն հաստատող օրէնքըն ընդունեց։

Հռոմ 9 մայիս.

Երեսփոխանաց ժողովն երկար վիճաբանութենէ մ'ետև կառավարութեան եկեղեցական աշխարհական աշխարհականութեան հաւանութիւն տուաւ։ Պ. Մինկէթթի յայտնեց թէ Գերմանիա ծանուցագիր ղրկած չէ Իտալիոյ եկեղեցական խնդրոյ նկատմամբ։

Լոնտրա 8 մայիս.

Օսմ.	Քօնս.	42 7/8
Փոխ	1865	— —
»	1869	53 7/8
»	1871	63 5/8
»	1872	85
»	1873	51 3/4
Նոր փոխառութիւն		—
Անգղ. Քօնս.		93 7/8

Լիվէրփուլ 8 մայիս.

Բամպակ Միտլինկ—Օրլէան 8
» Ֆայր Տօլէրան 5 1/4
Ծախուած 16000 հակ։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Կայսերական հրամանաւ՝

Փափազեան Սիմոն էֆէնտին վեցերորդ շրջանակի թաղապետութեան ընդհանուր քարտուղար անուանեցաւ։

Անցեալ շաբթու ծանուցեր էինք թէ Բարձր. Մայր Թագուհին Մաչկայի նորակառոյց զինարանն երթալ պտըտելուն առթիւ ծանրագին ականակուռ ընչատուփ մը ղրկեր էր Վեհ. Սուլթանին ճարտարապետ Պալեան Վսեմափայլ Սարգիս Պէյին։

Այս անգամ կիմանանք թէ Նորին Բարձրութիւնը մէկ մէկ ականազարդ ընչատուփ ալ Վսեմ. Սարգիս պէյին եղբօր՝ Ազնուաշուք Սիմոն պէյին, և արքունական շինութեանց տնօրէն Մեծ. Ներսէսեան Գրիգոր էֆէնտիին ղրկեր է։

Ռուսական Թուրքաստանի Մահմէտականաց մեծ Միւֆթի Ապտիւլ Պարի էֆէնտի անցեալ շաբթու Կ. Պոլիս հասաւ, և հինգշաբթի օրը Մեծ Եպարքոսին, Շէյխ իւլ իսլամ էֆէնտիին, արտաքին գործոց պաշտօնէին և այլ նախարարաց այցելութիւն տըւաւ։

Բաշկալէի Էմիրին կողմանէ պատգամաւոր եկող Եագուպ խան շաբաթ օրը Վեհ. Սուլթանին ներկայացաւ, և Էմիրին ղրկած ընծաները մատոյց, որք են փղի մը, երկու վայրի կատու, երկու ձի, բազմաթիւ մետաքսեայ գործեր, յախճապակիներ և ձեռագիրներ։

Ըլումուէն, հասարակային շինութեանց և մաքսատանց վերատեսուչ նախարարներն որ Բումէլիի երկաթուղիներն աչքէ անցունելու գնացած էին, կիրակի օրը Կ. Պոլիս վերադարձան։

Մայրաքաղաքս մտած նպարներուն վրայ ինքնիշխանէ անուն նոր տուրք մը դնելու առթիւ կազմուած խառն յանձնաժողովն անցեալ չորեքշաբթի քաղաքապետութեան ապաստանարանը գումարուելով, Նախապատրաստական երկրորդ նիստն ըրաւ Վսեմ. Գարրի էֆէնտի նախագահութեամբ։

Լեվընթ Հէրըլտի խօսքին նայելով, օտար դեսպանաց ներկայացուցիչներէն ոմանք յիշեալ տուրքը քաղաքային օգտակար շինութեանց գործածելու համար ապահովութիւն տալու խնդրին յուզելով, Նախագահը պատասխաներ է թէ յիշեալ տուրքն յատուկ սնտուկ և հաշուեցոյց մը պիտի ունենայ, և թէ անոր համար շինուած կանոնադրութեան մէջ նըշանակուած ապահովութիւններէն զատ ուրիշ ապահովութիւն չկրնար տրուիլ։

Գաղղիոյ դեսպանին փոխանորդն յայտներ է թէ Գաղղիոյ կառավարութիւնն՝ յիշեալ տուրքը դաշնագրութեանց հակառակ համարելով չընդունիր, բայց կայսերական կառավարութեան հաճոյ ըլլալու համար հրաման ղրկած է իւր դեսպանին որ Բ. Դրան հետ բանակցութեան մըտնելով տեսնէ թէ առաջարկութիւնները ընդունելի՞ են։

Վերջապէս Նախագահն իմացնելով թէ խնդրոյն վերաբերեալ նոր կանոնադրութիւնը մինչև 15 օր պիտի տպուի և իրենց հաղորդուի, որոշուեր է տասնևհինգ օրէն գումարուիլ և կանոնադրութիւնը քննելով իրենց կարծիք յայտնել։

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ

ԵՍԱՀԱՄԸ ՈՍԿՈՒՈՅ

28 ապրիլ երկուշաբթի իրիկուն		48 4
29 ապրիլ երեքշաբթի առաւօտ բացուեցաւ		48 18
կէս օր		48 22

Կ. Պոլիս 28 ապրիլ.

Օսմանեան ընդհանուր բանկին Անգ. գին.		8 1
« փոխանակութեան	»	5 37
Կ. Պոլսոյ Պանքային	»	7 1
Քրէտի Ժէնէրալ	»	10 28
Քրէտի Օսմանեան—Թիւրք		— —
Երկաթուղեաց հին	Ֆր.	127
Փոխ. 1863	»	357

»	1865	»	»	363
»	1869	»	»	279
»	1872	»	»	87 1/2
»	1873	»	»	269
Թրքական		Օսմ. լիր		3 60

ԸՆԹԱՑԻՔ ԴՐԱՄՈՑ

28 ԱՊՐԻԼ

Անգղ. լիրա	դուրուշ	110.15
Նաբօլէօն ոսկի	»	88
Իմբէրիալ Ռուս	»	89 5
Գըրըմիշ	»	51 45
Հինգ ֆրանք	»	—
Հինգնոց	»	104 30
Պղինձ	»	130

ԱԶԳԱՅԻՆ

ՀՐԱՒԷՐ ԱՌ ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՐԵՍՓՈԽԱՆՍ

Ազգային ժողովին բացումը տեղի պիտի ունենայ 'ի Ղալաթիա, մայիս 2, ուրբաթ օր, ժամը ճիշդ 6ին:

Հրաւիրեալ են Ազգային Երեսփոխանք իրենց ազգասիրական պարտականութիւնը կատարելու փութայ:

26 ապրիլ 1875
'ի Պատրիարքարանս Հայոց
Կ. Պոլիս

ՊԱՏՐԻԱՐՔ Կ. ՊՈԼՍՈՅ
ՆԵՐՍԷՍ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍ

ՕՐԱԿԱՐԳ

1° Բացումն ժողովին 'ի Նախագահէն.

2° Կարդումն առժամեայ Դիւանին.

3° Ատենագրութիւն յետին նիստին.

4° Վաւերացումն Երեսփոխանական ընտրութեանց.

5° Կազմութիւն Մայր դիւանին:

ՏԵՂԵԿԱԳԻՐ

ԴԱՏԱԿԱՆ ՄԱՍՆԱԺՈՂՈՎՈՅ ՎԱՆԱՑ ՊՕՂՈՍ ՎԱՐԴԱՊԵՏԻ ԽՆԴՐՈՅՆ

ԱՌ

ԱԶԳ. ՎԱՐՉՈՒԹԵԱՆ ԽԱՌՆ ԺՈՂՈՎՆ

(Շար. տես Թիւ 1674)

Գ.

Տ. ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆ ՅԱԿՈԲԻ ԴԱՏԸ

(Տես ամբաստանատետր երես 45)

«Մարմէտ գիւղի Տ. Կարապետ քահանային Պօղոսէն կը կանչուի անապատ, ճանապարհին Պօղոս կը յարձակի քահանային վրայ, մօրուքը կը փետտէ և մերձ 'ի մահ կը գանակոծէ և քառասուն աւուր չափ ալ անապատին մէջ կը բանտարկէ, զոր վերջը հիւծեալ վիճակին մէջ կը վերադարձնեն գեղը, ուր երեք օրէն կը վախճանի»:

Յակոբին բերանացի բացատրութիւնը.

«Ժամանակէ մ'ի վեր տեղի մը խնդրոյն համար հօրս և իւր աներձագին մէջ տեղ գժտութիւն մը ծագած էր, աներձագն առարկելով թէ այս տեղը իմս է՝ կը պահանջէր, և հայրս ըստ օրինի իւր սեպհականութիւնն ըլլալը հաստատելով չէր ուզեր՝ տալ, անգամ մը Պօղոս վարդապետ տուն գալով սկսաւ պնդել հօրս թէ՝ պէտք է այս տեղ աներձագիդ տաս, որովհետև անորն է. հայրս պատասխանեց թէ այս տեղ իմ բուն սեպհականութիւնս է և չեմ կրնար տալ, մինչդեռ Պօղոս վարդապետ կը պնդէր թէ պէտք է անպատճառ տաս, Աբրահամ եղբայրս սկսաւ Պօղոս վարդապետի աղաչել թէ այդ պահանջմունքդ անիրաւ է և իրաւունք չունիս հօրս սեպհականութիւնը ձեռքէն խլելով ուրիշի նուիրել, ասոր վրայ Պօղոս վարդապետ սկսաւ՝ պոռալ թէ «Աբրահամ կեղամ քեզ կը ծեծեմ դուն լռէ». և 'ի վերջոյ բաւական խօսքեր ըլլալով Պօղոս վարդապետ մեկնեցաւ: Քանի օր վերջը Շահնան Մէլիքեան եկաւ իւր տասանորդական տուրքն պահանջելու. եղբայրս ակնալով որ օրինաց տրամադրութենէն դուրս է իւր պահանջքը, ընդդիմացաւ. Շահնան ուզեց զինքը քաղաք տանիլ, բայց տեսնալով որ եղբայրս դէմ կը կենայ, եղբօրս վրայ յարձակելով գանակոծեց և գնաց բողոքեց Պօղոս վարդապետի թէ Տ. Կարապետի որդայքն զիս ծեծեցին. Պօղոս վարդապետ մեզ ուղած էր, բայց չգացինք: Յետոյ Պօղոս վարդապետ քաղաքէն եկաւ այն օրն՝ որ խոսխ սէկ անուն քիւրտը խօրած կը ժողուէր՝, և անոր միջոցաւ նոյն տեղն պաշարել տուաւ որ ձմռան ձիւներուն և անձրևներուն տակ խոտերն բոլորովին ոչնչացան: Ասկէ վերջը հայրս մէկտեղ անապատ տարաւ որ ամիսէ մը ետ դարձաւ տկար ու հիւանդ, որ շարունակ կըսէր թէ «Պօղոս վարդապետի ձեռքէն մեռայ» և ժամանակ մը հիւանդութիւն կրելէ վերջ վախճանեցաւ:

Մասնաժողովս տեղեկանալով նաև որ Մարմէտ գեղի եկեղեցւոյ պարտուց վճարման և կամուրջի մը շինութեան համար Տ. Կարապետի ձեռամբ եղած հանգանակութեան խնդիր մ'ալ կայ, Յակոբէն տեղեկութիւն պահանջեց որ պատասխանեց թէ «իրաւ էր որ հայրս հանգանակութեան համար Պոլիս եկած է, բայց հանգանակած գումարովն եկեղեցւոյ պարտք վճարելէ վերջը, մնացորդը գիւղին յանձնած է և այդ խնդրոյն համար երբէք խռովութիւն մը ծագած չէ»:

Հրաւիրուեցաւ Պօղոս վարդապետ որ սոյն ամբաստանութեան բացատրութիւնն տայ, որ երկարօրէն բացատրելով յայտնեց թէ՝

«Թէ և Տ. Կարապետ տեղի մը խնդիր ունէր իւր աներձագին հետ և ես համոզեցի որ եթէ ոչ ամբողջ, գէթ մէկ մասն տայ, ըստ որում նոյն տեղն Տ. Կարապետի անխառն բուն սեպհականութիւնն էր, բայց վերջն ի՛նչ բրած ըլլալուն տեղեկութիւն չունիմ»:

«Շահնանի ծեծուիլն՝ ինձ անձամբ եկաւ բողոքեց Տ. Կարապետի որդւոց դէմ և սպառնացաւ մինչև իսկ կառավարութեան դիմել, բայց ես՝ որպէս զի անտեղութեանց տեղի չտրուի՝ ասոր եղբայրը կոչելով 'ի ներկայութեան Շահնանի երկու ապտակ զարկի և համոզեցի զՇահնան որ ասով գոհ լինելով ների»:

«Իսկ եկեղեցւոյ հանգանակութեան մասին գալով, սորա հայրը Տ. Կարապետ Մարմէտ գիւղի եկեղեցւոյ պարտուց վճարման համար մեր առ նոյն ժամանակի Պատրիարք Յակոբ սրբազանն ուղղեալ մէկ յանձնարարագրովն Պոլիս կուգայ, հանգանակութիւն կընէ և վերադարձին գիւղացւոց թախանձանաց հակառակ չուզեր հաշիւ տալ, գիւղացիք մեզ կը դիմեն և իբր գող կամբաստանեն զՏ. Կարապետ. մենք այն խնդրոյն վրայ ստոյգ տեղեկութիւն մը ստանալու համար Պոլիս նամակ կը գրեմք, բայց պատասխան չըրնալ առնելով Տ. Կարապետ առանց հաշիւ տալու իւր գիւղն կը դառնայ և երբէք չէ եղած օր մը որ զՏ. Կարապետ ծեծեմ և այլն, մինչև իսկ իւր թաղման հանդէսն ալ փառաւոր կերպիւ կատարեցի 'ի խնդրանաց իւր ընտանեաց»:

Յակոբ Տ. Կարապետեան իւր հօր գանակոծուելու ամբաստանութիւնն հաստատող օրինական վկայութիւն մը չկրցաւ ներկայացնել, միայն երկու անձինք ներկայացուց, որոնք ականատես չէին եղած, այլ միայն Տ. Կարապետի բերնէն լսած՝ են որ իւր մահուանը պատճառ Պօղոս վարդապետն է: Երբ իրենց հարցուեցաւ թէ Տ. Կարապետը ո՞ւր տեսան և թէ անկողինը սենեկին ո՞ր կողմն էր, մէկը դռնէն մտած տեղն սենեկին աջակողմը և միւսը ձախակողմը կը ցուցունէր: Իսկ Տ. Կարապետի տղան բոլորովին հակառակը կը յայտնէր, իւր հօր ծեծուելու խնդիրը Շահնանի պատճառաւն է կըսէր. նոյնպէս ննջարանն աղօթատեղիի մը մասուան կը նկարագրէր, որոյ արևմտեան կողմը պառկած է եղեր Տ. Կարապետ:

Բաց ասկէ՝ ուշադրութեան արժանի կարևոր երկու կէտեր ալ կան:

Ա. Յակոբ Տ. Կարապետեան թէ և հայրը մահու չափ գանակոծուած է կըսէ 'ի Պօղոս վարդապետէ, ինք ներկայ չէ եղեր, այլ ուրիշներէ է լսեր:

Բ. Յիշեալ Տ. Կարապետի Վան գտնուող Աբրահամ և Յօհաննէս անուն երկու որդիքը 1874 յուլիս 28 թուականաւ մէկ նամակ ունին գրած, որով կը բողոքեն իրենց հօր մահուան պատճառն Պօղոս վարդապետ կարծուելուն դէմ, և անոր սուտ ու զրպարտութիւն ըլլալը կը վկայեն:

Ասոնց բոլորը կը հաստատուի նաև հետևեալ վկայներով.

Արքունի պալատն գտնուող Սիմոն աղա Թադէոսեան և Մարմէտ գիւղացի Ալվազեան Ռէս Թումաս որ նոյն իսկ Յակոբի աներն է, Խլղաթ Պլուտեան և Յովհաննէս Պօյաճեան անուն անձինքը Մասնաժողովիս ներկայացան 10 անձանց ստորագրութեամբ թուղթ մը ներկայացնելով, որով երկրի մը մասին Պօղոս վարդապետի բրած ծառայութիւնը կը յայտնեն և միանգամայն Պօղոս վարդապետի նպաստաւոր վկայութիւններ կուտային դայթակղեալ սրտերուն հանդարտութեան համար, և յայտնեցին թէ «Պօղոս վարդապետ երբէք ծեծած չէ զՏ. Կարապետ և մինչև ցմահ բարեկամ ճանչուած է անոր»:

Արդ՝ Տ. Կարապետի անխնայ գանակոծուիլն և ասկէ մեռնիլը Պօղոս վարդապետի դէմ եղող կուսակցութիւնը հանդուցեալ Իգնատիոս սրբազանի վերյիշեալ առանձնական մէկ նամակը, և քահանային որդւոց մէկուն և քանի մը կասկածելի անձանց վկայութեամբը կուզեն ապացուցանել: Բայց Իգնատիոս սրբազան ինք ականատես եղած չըլլալով, կրնայ լինիլ որ Պօղոս վարդապետի հակառակորդաց մէկ նենգութեամբն խաբուած լինի: Ուստի ասի բաւական ապացոյց չըլլալէն զատ՝ Իգնատիոս սրբազանի նամակը կը ջրուի նախ Պօղոս վարդապետի ձեռքը գտնուած նոյն ինքն Իգնատիոս սրբազանի ինքնագիր նամակաւը՝ զոր վերն յիշեցինք: Երկրորդ՝ այն հանրագրովը՝ զոր ստորագրած են այնտեղի բոլոր եկեղեցականք և նոյն իսկ Նախկին Պատրիարք Խրիմեան սրբազանն, ուր Պօղոս վարդապետին ազգասիրական ծառայութիւնները կը ջատագովեն «կը վկայեմք վասն Աստուծոյ ըսելով»: Երրորդ՝ Տ. Կարապետի մէկ տղուն վկայութեան դէմ միւս երկու որդւոց Մասնաժողովս հասած նամակն որ զՊօղոս վարդապետ այս մասին անմեղ կը վկայեն:

Մասնաժողովս նոյնպէս այն խնդրոյն քննութեան առջև զՊօղոս վարդապետ չկրնար դատապարտութեան արժանի նկատել:

Մինչդեռ՝ Մասնաժողովս այն խնդրոյ քննութեամբը կզբաղէր և ահա 1874 հոկտ. 17, Ը. նստին ներկայացան Ալիւրցի Կարապետ Կիրակոսեան և Մանուկ Երկմալեան անուն անձինքը:

Առաջինն կը բողոքէր Պօղոս վարդապետի դէմ եղած ամբաստանատետրին մէջ իրեն նկատմամբ գրուած այն յօդուածին դէմ՝ որ է.

(Տես ամբաստանատետր երես 44)

«Կտուց անապատայ արտերը հընձելուն, Ալիւր գիւղի կանանց «գիւպարայ» հանելու համար Պօղոս անձամբ գնացեր էր և Կիրակոսեան «Կարապետի կինը նոյն օրը հաց եփելու և օրօրոցի մանուկը խնամելու աւթիւ չէր կրցեր հասարակաց «հետ երթալ, Պօղոս անոր տան մէջ «կը յարձակի, խեղճ կինը անխնայ կը «գանակոծէ, կնոջ երիկ վրայ կը հասնի և կը յանդգնի ինքն ալ Պօղոսին «վրայ յարձակիլ, յանկարծ Պօղոսի «մարդիկ կը հասնին, մարդը աղէկ «մը կը ծեծեն, ապա բանտարկել տալով 3000 ղրշ տուգանքով հազիւ կազատի:»

Կարապետ Կիրակոսեան բերանացի բողոքեց յիշեալ ամբաստանատետրն ստորագրողաց դէմ թէ՝ եթէ ես իմ Ալիւրցի Կիրակոսեան Կարապետ՝ կը խոստովանիմ որ թէ՝ ինձ և թէ՝ ընտանեացս այդպիսի բան պատահած չէ երբէք, և այդ բոլորովին զրպարտութիւն է, և ինչպէս կը յանդգնին այդպիսի բան մը գրել» և սկսաւ ջատագովել Պօղոս վարդապետի առ Վանեցի ազգայինս ըրած բարիքն, և իւր խօսքին ստուգութեան համար իւր ալևոր հասակին վրայ սկսաւ երդնուլ:

Երկրորդն՝ Երկմալեան Մանուկ թէ՝ բողոքագրով և թէ՝ բերանացի կը բողոքէր նոյն ամբաստանատետրին մէջ իւր ոչխարաց մասին գրուած այն յօդուածին դէմ՝ որ է —

(Տես ամբաստանատետր երես 52)

«Երկմալեայ Մանուկի ոչխարները «կը տանին քրդերը, Մանուկ կերթայ «Հէյտարանցւոց մէջ Պօղոսի հօր կողմերը, իր ոչխարները կը գտնայ, կը «դառնայ կը դիմէ Պօղոսին, Պօղոս «քրդերը բերել կուտայ, ետևէն ալ «երկու ձի ընծայ կուգայ Պօղոսին և «քիւրդեր կազատուին կերթան կուտեն Մանուկի ոչխարները»:

Մանուկ այսպէս յայտարարեց. «իրաւ է որ իմ ոչխարներ քիւրտերէն գողցուեցան, սակայն ես կառավարութեան քանիցս անգամ բողոքելէ վերջը չկրցի ստանալ, և Պօղոս վարդապետ այս մասին բաց 'ի «ինձ ըրած այնչափ պաշտպանութենէն, ուրիշ դեր մ'ունեցած չէ, հետևաբար սուտ և զրպարտութիւն «է այդ յօդուածն, և կը բողոքեմ «յիշեալ ամբաստանատետրին ստորագրողաց դէմ»:

Մասնաժողովս կասկածելով թէ մի գուցէ ասոնց այս խոստովանութիւնը կուսակցութեան մը արդիւնքըն եղած լինի, ութ օր պայմանաժամ տուաւ ասոնց որ լաւ մը մըտածեն, և եթէ կուզեն՝ յետս կոչեն այժմու հաստատածնին ընդդէմ ամբաստանողացն Պօղոս վարդապետի:

24 Հոկտ. Թ. նստին հրաւիրուեցան ընդհանուր ամբաստանեալք, բայց միայն Շիրակեան Հայրապետ և Երկանեան Գրիգոր ներկայացան, նոյնպէս նախընթաց նստի որոշման համաձայն Կիրակոսեան Կարապետ և Երկմալեան Մանուկ ներկայ կը գտնուէին, հրաւիրուեցան որ ամբաստանատետրին նոյն երկու յօդուածոց վրայ ինչ դիտողութիւն որ ունին

յայտնեն առաջի ամբաստանողաց։

Կիրակոսեան Կարապետ և Երկմալեան Մանուկ Նախընթաց նամին մէջ ինչ դիտողութիւն որ ըրին նոյնն ևս կրկնեցին սոյն նամին, և ամբաստանողք չկրցին փաստ մը բերել 'ի հերքումն հաստատութեանց վերաջիշեալ Կիրակոսեանի և Երկմալեանի։

Սակայն դեկտ. 4, ԺԱ. նամին վերոյիշեալ Երկմալեան Մանուկի ստորագրութեամբ խոստովանագիր մը ներկայացաւ, որ Ամեն. Սրբազան Պատրիարք հօր կողմէ մանաժողովոյս դիւանադպրին յանձնուած էր։

Մանուկ յայտնելով թէ իւր Ը. և Թ. նամերու մէջ իւր աշխարաց խնդրոյն մասին ըրած խոստովանութիւնն Պօղոս վարդապետէն առ ահի ըրած է, յետս կը կոչէր, և սոյն խոստովանագրով կը հաստատէր ամբաստանատերին նոյն յօդուածն։

Մանաժողովս նկատելով որ Մանուկ՝ նախ ներկայացած և թէ՛ գրաւոր ու թէ՛ բերանացի նոյն խոստովանութիւնն ըրած և միանգամայն ինք անձամբ ինքնաբերաբար բողոք բարձած է մանաժողովյս առջև ամբաստանատերին ստորագրող անձանց դէմ, նկատելով որ մանաժողովս կողմէ իրեն մտածելու համար շաբաթ մը ևս ժամանակ տրուած և երկրորդ նամին ներկայանալով նոյնը կրկներ է. նկատելով որ նոյն նամակը ներկայացնողը յայտնի չէ թէ բուն իսկ Մանո՞ւկն է թէ ուրիշ մը, և Ամենապատիւ Սրբազան Պատրիարք հայրը նոյն անձն չճանչնալուն պատճառաւ անորոշ մնացած է այս կէտը. նկատելով որ ինք իսկ Մանուկն եղած ըլլար այն նամակին հեղինակը՝ որովհետև հակասութիւն կայ իւր երկու նամակաց և բերանացի վկայութեանց մէջ, մանաժողովս հաւատոյ արժանի չդատեց զայն և սոյն խնդրոյն վերաքննութիւնն անկարելի եղաւ, Մանուկի նոյն ժամուն հայրենիք վերադարձած ըլլալուն պատճառաւ։

Հէթունէալ Բոռով

ԴԻՏՈՂՈՒԹԻՒՆՔ

Ամբաստանողաց փոխանորդ Պասմաճեան Սեբոհի էֆէնտիի.

(Տար. թեր. Թիւ 1673)

Տեղեկագիրը կըսէ թէ՝ «Թէ և Պօղոս վարդապետ երբեմն երբեմն ապտակներ զարնելը խոստովանած է, բայց այս դանակոծութիւնը այնպիսի թերակիրթ գաւառի մը մէջ և այնպիսի ժամանակ յորում նոյն իսկ մայրաքաղաքիս մէջ սովորութիւն մը դարձած էր, բայց նկատելով ժամանակին բերմունքը և տեղական սովորութիւնը՝ այս ալ դատապարտելի բաւական պատճառ մը չէր նկատեր»։ Ամբաստանեալն զՌափայէլ վարդապետ մահաբեր հարուածովք գանակոծած լինելը նոյն իսկ Իգնատիոս սրբազանի նամակէն յայտնի ըլլալով, տեղեկագրին այդ եզրակացութեան 'ի պատասխանի 25 յուլիս 1858 կայսերական հրովարտակաւ հաստատեալ Պատժական օրինաց 104 յօդուածը մէջ կը բերեմ, որ բացայայտ կերպիւ կարգելու որ և է պաշտօնատարի մը օրինաց սահմանածէն աւելի ծանր պատիժ մը տալու հրամայել կամ ինքնին 'ի գործ դնել, և հակառակ վարուողները վեց ամսէն երեք տարի բանտարկութեամբ կը պատժէ, և ժողովներու մէջ յաւիտեան չգործածուելու պայմանաւ պաշտօնէն կը զրկէ. հապա ո՞ւր դնենք 103 յօդուածին տրամադրութիւնը որ կըսէ թէ, եթէ տանջանք կրող անձը նոյն պատճառաւ մեռնի կամ իր անդամոց մէկը վնասուի և խեղանդամ մնայ, յանցաւոր պաշտօնատարն իբրև մարդասպան կամ վիրաւորիչ կը պատժուի. Տեղմուր 560 երես։ Ուստի ես տեղեկագրին կայսերական օրինօք դատապարտելի Պօղոսի այս ոճրագործութիւնը դատապարտելի բաւական պատճառ մը չնկատելուն վրայ խիստ կը զարմանամ. նա մանաւանդ ե՞րբ և ո՞ւր լսած է այդպիսի մահաբեր գանակոծութեանց պատրիարքարանի մէջ տեղի ունենալը, և կամ եթէ այդպիսի զեղծմունք մը տեղի ունեցած ըլլայ իսկ, զեղծմունքներն այլոց արդարացուցման փաստ երբէք կրնա՞ն մի ըլլալ։ Տես Տեղմուր 32 երես 15 յօդուած։

Երկու խօսք ալ տեղեկագրին՝ Շիրակեանը Ռափայէլ վարդապետի հետ երբէք ազգակցութիւն ունեցած չըլլալով խաբած է զմանաժողովս ըսելուն վրայ ըսեմ. այս մասին Շիրակեանի կը մնայր յիշեալ վարդապետին հետ ազգակից ըլլալն հաստատել, զոր ամենայնիւ և ըստ ամենայնի պատրաստ է ընել արժանահաւատ քաղաքացիներէն վաւերացեալ ցեղագրութեամբ, որով բաղդատելու վանեցւոց բացասական վկայութիւնք անդէն յօդս կը ցնդին։

Գալով Գօլօղեան Խաչատուրի և Տ. Կարապետեան Յակոբի դատախազութեանց, ամբաստանեալ Պօղոս վարդապետին՝ զԳօլօղեան Յովհաննէսն երկիցս մերձ 'ի մահ ծեծած և քիթն ու բերանը արիւն լուայ ձիոյն առաջ ձգելով տարած բանտարկած ըլլալն, և տօր վրայ հիւանդութեան վիճակի մէջ ժամանակ մը ապրելէն զկնի մեռած ըլլալն ականատես անձինք վկայած և իրենց վկայութեանց ստուգութիւնը երդմամբ հաստատելու պատրաստ ըլլալնին յայտնելէն զկնի, Տեղեկագիրն առանց վկայութիւններն անընդունելի կը վճռէ, նոյնպէս Մարմէտ գեղջի Տ. Կարապետն ալ թէ՛ չարաչար դանակոծութեամբ և թէ՛ տարապարտ բանտարկութեամբ զրուամահ ըրած ըլլալն ալ անուրանալի կերպիւ ստուգուած. նա մանաւանդ Իգնատիոս սրբազան իւր նամակաւ Մարմէտու Տ. Կարապետ քահանան հարուածի տակ մեռուցած ըլլալը հաստատած ըլլալով, աւելորդ կը համարիմ Տեղեկագրին Պօղոս վարդապետի այս երկու ոճրագործութեանց մասին մէջ բերած վկաներն և ապացոյցներն հերքելու համար ըրած դիտողութեանց և նկատմանց վրայ երկարաբանութեամբ դալ. չատ համարելով յիշեցնել պատկառելի ատենիդ. որ՝ Տեղեկագրին՝ հակառակ լուսաւորեալ աշխարհաց մէջ տիրող օրինաց և իրաւաբանութեան՝ արքունի պաշտօնէ զանուող Սիմոն աղայ Թադէոսեանի և Մարմէտ գեղջի Աւագեան Գէօ Թովմասի՝ Խլղաթ Պլուտեան և Օհաննէս Պօյաճեանի «Պօղոս վարդապետ երբէք ծեծած չէ զՏ. Կարապետն» ըրած բացասական վկայութիւնները լսելը, և Տ. Կարապետի երկու որդւոց կողմանէ մանաժողովյս հասած է բռուած երկու կեղծ նամակներու հաւատ ընծայելն՝ և ոչ իսկ բանախնդութեան առաջ ներելի չըլլալով, 'ի հաստատութիւն Պօղոսի վերոյիշեալ երկու ամբաստանութեանց 'ի ստորև կը դնեմ 'ի վերջոյ հասած վկայագրոց բառ առ բառ օրինակներն՝ 'ի յուշ ածելով միանգամայն Յակոբայ առաքելոյն օրինական խօսքը որ կըսէ. «Եթէ միով յօրինացն գթիցես, եղեր ամենայն օրինացն պարտական»։

Պատճէնք վկայագրոց

'Ի Վան 1875 փետրվար 1

«Շարանեան Մկրտիչ անուն անձն 15—16 տարի առաջ Մարմէտ գեղջի էլթիզամ առած էր, բայց խարդախութիւն չլինելու համար գիւղացիքն իւրեանց կողմէ դրագիր կարգեցին նոյն գիւղի Տ. Կարապետի Աբրահամ՝ տղայն. սոյն տղայի և յիշեալ Մկրտչի մէջ վէճ ծագելով իրարու հետ ծեծկուեցան, Տէրտէրի տղայի եղբայր Գրիգորն օգնութեան հասնելով՝ Մկրտչին զարկաւ. Մկրտիչ գնաց Ամենաչատ գիւղ Պօղոս վարդապետին բողոքեց. Աբրահամ լսելով փախաւ քաղաք. վարդապետն զայթխա խրկեց Տ. Կարապետին, և իւր փոքր որդին Գրիգոր քանի մ'ալ գիւղացիներէն տանել տուաւ Ամենաչատ. և Անապատոյ պրակին մէջ տղայն (որ այժմ 15 տարեկան էր) սաստիկ ծեծեց և բանտարկեց. 'ի վերջոյ քահանայն ալ սաստիկ ծեծեց և տրորեց անասպաս, այն տեղ քառասուն օր բանտարկեց. վերջապէս գիւղացւոց Թախանձանքէն և տղերանքէն ազատել արձակեց. բայց խեղճ քահանայն այնչափ ժամանակ դէշ բանտերու մէջ մնալով հիւանդացած էր սաստիկ, և քանի աւուր միջոց մահճի ծառայելէն զկնի վախճանեցաւ. քահանայն իր կենդանութեան մէջ պատմած էր թէ՝ «Պօղոս վարդապետի ինձի հետ թշնամանալուն պատճառն իր Պօլսոյ մէջ ամբաստանելու պատճառաւ դեղերելուն զինքը յանդիմանած էր՝ թէ բաւական է, ես կեցիր այդ բանաւորական ընթացքէդ, տօր համար ոխ պահելով վրէժն առաւ ինձմէ»։ Ուստի այս եղելութեան ստուգութիւնն ալ այսպէս ականատես և ականջալուր ըլլալով կը վկայեմք։

(Ստորագրութիւնք)

Ստորագրեալքս կը վկայեմք որ Մարմէտոյ Գօլօղեան Յովհաննէսի Մանուշակին՝ Պօղոս վարդապետի Նազարանին (աչօմպէլէքի) այսինքն Ֆանոսեան Խաչատուրէն բանադրուած էր, և չխոստովանելու համար թունաւոր դեղ տուած էր կնոջ տղային վիժելու. բայց կինը մեռաւ. կնոջ այրն այսինքն Գօլօղեան Յովհաննէս Պօլսէն դալուն իմացաւ այս եղելութիւնն, վասնորոյ բողոքեց Պօղոս վարդապետին. բայց նա փոխանակ իրաւունք և դատաստան առնելու՝ սաստեց և սպառնացաւ որ ետ մնայ դատ պահանջել։ Սակայն Յովհաննէսն առանց զիջանելու շարունակ բողոքեց. ձմրան օր մը Մարմէտի Օհս Նազարի տան մէջ Պօղոս վարդապետ երբ սոյն տրտունջ դարձեալ լսեց, բարկանալով յիշեալին չափազանց ծեծեց. և երբ սորա քեռայրն Ղազար միջնորդեց որ ծեծը դադրեցնէ, դարձաւ անոր ալ չարաչար զարկաւ, որ տակաւին ճակտին վրայ վիրաց սպին կը մնայ. և գանահարելէն զկնի ձեռնակապով քաղաք բանտ յուղարկեց. տասն և մէկ օր բանտ մնաց, գիւղացիքս գնացինք Թախանձանօք բանտէն ազատեցինք. բայց մինչև որ մեր ներկայութեան բաւական չծեծեց չարձակեց։ Սոյն Յովհաննէս Աւանց գիւղն այրի կին մը գտաւ և ուզեց կնութեան առնել, բայց Պօղոս վարդապետ վեց ամսոյ չափ պսակուելու հրաման չտուաւ. Յովհաննէս ճարահատեալ Աւանց գիւղ Լիմ անապատի այդւոյ տան մէջ Արցի Տ. Մարգարի ձեռամբ ծածկաբար պսակուեցաւ։ Տարին մը զկնի Պօղոս վարդապետ յիշեալին պսակուիլն լսելով գիւղն եկաւ՝ և հարցուց թէ ո՞վ պսակեց զքեզ. խօսեց թէ Պարսկաստան գնալով պսակուեցայ. ուստի զայրացաւ և իր քիւրտ սպասաւորաց հետ ձիու առջին ձգեց և գիւղէն մինչև Ջիթաչանի առջև վարելով այնչափ չարաչար ծեծեց, որ խղճալիէն արիւն հոսեցաւ. յետ այնորիկ տարաւ անապատ 40 օր բանտարկեց. գիւղացիքս դարձեալ գնացինք, շատ աղաչանօք ազատեցինք և գիւղ բերինք. բայց բոլորովին հիւանդ և մաշուած էր, ուստի նոյն հիւանդութենէն չազատուելով մեռաւ։ Սոյն գիտուածոյ իբրև ականատես վկայ կստորագրեմք։

(Ստորագրութիւնք)

« Մեք Մարմէտ գեղջի սպաննուած Տէր Կարապետ քահանայի որդիքս՝ Յովհաննէս և Գրիգորս «և ես նորին դուստր Հռփսիմէ», մեր քահանայ հօր սպաննող Պօղոս վարդապետի դէմ Կ. Պօլիս ո՛ և կից դատարաններու մէջ կամ ատեաններու առջև դատ վարելու և բողոքելու համար սոյն փոխանորդագրով մեր կողմէն փոխանորդ կը կարգենք նոյն իսկ եղբայր Տէր Կարապետեանն, և միանգամայն իբրև խորհրդականութիւն կը հերքենք այն լուրն՝ որ կը հաւատեն որպէս թէ մեք ստորագրութեամբ գիր տուած լինիմք թէ Պօղոս վարդապետին դէմ վարելիք դատ չունիմք և այլն. վասն որոյ 'ի հաստատութիւն սոյն փոխանորդագրութեան կստորագրեմք։

(Ստորագրութիւնք)

Հէթունէալ Բոռով

. . . Խմբագիր Մասիս պատուական լրագրոյ.

Թաղիս Ս. Գէորգ եկեղեցւոյն վաքֆէն Լանկա Եալըզ Պազալ փողոց Թիւ 94 տունը մինչեւ եղած ըլլալով այս վերջին անգամ աճուրդը կատարուած է, զի յիշեալ տանը երեք բաժինը և ամբողջ պարտէզը, 121 Օսմ. ոսկւոյ գինի տրուի մինչև յառաջիկայ հինգշաբթի օր, ուստի ով որ կուզէ այս տանը գինը աւելցնելով առնել, պարտի 'ի խորհրդարանս գալ և պատասխանն ընդունիլ, իսկ հինգշաբթի օրուընէ ետև, եթէ խնդրող ըլլայ՝ իրաւունք չպիտի ունենայ տունը առնելու, զոր 'ի տեղեկութիւն ազգայնոց հրատարակելով կը խնդրեմք։

28 ապրիլ 1875

Թաղ. Խորհր. Ա. Գ.	Մնամք՝ յարգանօք՝
Եկեղ. Սամաթիա	Թաղ. Խորհրդոյ
Ատենադպիր	Ատենապետ
Գ. Տէր Պօղոսեան	Ե. Բոսլեան

ՀՐԱՏԱԿՈՒԹԻՒՆ

ԱՂԷՔՍԱՆԴՐ ՎԻԵ

ԲԵՐԹՈՒԱԾՔ ՆՈՒԻՐԱԿԱՆՔ

Թարգմանեց Մելքոն Կ. Ղազիկեան

Մարդկային հոգւոյն էութեան նպատակին կամ մարդոյ եւ Աստուծոյ մէջ եղած յարաբերութեանց վրայ սրտազգած եւ գեղեցիկ բանաստեղծութիւն մ՚է, ընթերցման արժանի։

Կեդրոնատեղին է Ֆրէնկեան գրատունը կը ծախուի նաև Հայ գրավաճառաց քով 'ի գին 4 ղրուշ։

ԻԼԱՆ

Ասաքիրի Շահանէյէ պիր սէնէլիք օլմագ իւզէրէ իգթիզա իտէն լուհումուն միւնագասասընա նիսանը րումինին օթուզունճու չարշամպա կիւնիւ միւպաշէրէթ օլունաճաղընտան, թալիպ օլանլարըն նէզմի մէզգիւրտէ Տարի Շուրայի ասքէրիյէ հէյմէլէրի.

26 Նիսան 1875

Պապը Սէրասքէրի 1

---

12 լիպրալըք ամէրիքան պէզի, թօփ 9715, պէհէր թօփը 82 ղրուշ։

11 լիպրալըք ամէրիքան պէզի, թօփ 14000, պէհէր թօփը 76 ղրուշ։

Մահուտ, թօփ 24600, պէհէր թօփը 49 ղրուշ։

4 1/2 լիպրալըք ամէրիքան պէզի թօփ 500, պէհէր թօփը 31 ղրուշ.

Պէյազ մասամբօլ, արշըն 75000, պէհէր արշընը 110 փարա։

Գալիքօթ, արշըն 10000 պէհէր արշընը 90 փարա։

Ասաքիրի Շահանէ իչպիսէ անպարընա մուպայեա օլունաճագը պօստան մուգատտէմ իրան օլունան պալատ մուրաքքամ ալթը դալէմ ամէրիքան վէ սայիրէ ֆիյաթը մուրաքքամէլէրի իլէ թալիպլէրի էօհտէսինտէ օլուպ, մայիսը րումինին պիրինճի փէնճշէնպէհ կիւնիւ գարարը գաթիէրի վէրիլէճէքլինտէն, իթապընա թալիպ օլանլարըն նէզմի մէզգիւրտէ Տարի Շուրայի ասքէրիյէ հէյմէլէրի։

24Նիսան 1875 Պապը Սէրասքէրի

2

Ասաքիրի Շահանէ իչպիսէ անպարընա միւպայեա օլունաճագ օլան 62,500 ատէտ ինճէ սիհաճ նեւն փիւսկիւլին պէհէր ատէտի 60 փարայա օլարագ թալիպի էօհտէսինտէ օլուպ, իշպու նիսանը րումինին նիհայէթ տօքուզունճու սալը կիւնի գարարը գաթիսի վէրիլէճէքլինտէն, իթա իժապ էյլէ թալիպ օլանլարըն նէզմի մէզգիւրտէ Տարի Շուրայի ասքէրիյէ հէյմէլէրի։

2

22 Նիսան 1875 Պապը Սէրասքէրի

ԱՌ ԱՐԵԳԱԿՆ

ՄԵԾ ՏՈՒՆ ԴԵՂԱԳՈՐԾՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԴԵՂՕՐԷԻՑ

Վ. ԾԱՆՆԻ

Բէյօղլու Մեծ փողոց Աղաճամի Թիւ 77.

ԵՒ

Կ. Պօլսոյ Կամարաքէ Պօղաղասի Թիւ 1—2

Ամէն տեսակ դեղօրայք եւ քիմիական արտադրութիւնք Իտալական Անգղիական, Գաղղիական եւ Գերմանական, նոյնպէս այլ եւ այլ արտադրութիւնք խնամով պատրաստեալ 'ի Դ. Վ. Ծաննիէ. Ամէն տեսակ հանքային ջուրք, արուեստական սառոյց ամէն ժամու մէջ, վիրաբուժութեան եւ մանկանց մարմինն ուղղելու գործիք, բաուչուէ նիւթեր ու գործիներ, Սօլֆաթօի մեծ մթերք. Գիշերուան ամէն ժամերուն մէջ դեղօրէից արագ եւ ճիշդ պատրաստութիւն։

Միանգամայն Թօրառյի Ռէնի, ըՍպանիոյ, Հունգարիոյ եւ Թուրքիոյ գինիներու մեծ մթերք. Քօնեաք, ամէն տեսակ ոգելից ըմպելիք, մնդաբար նիւթեր. անուշահոտութիւնք, այլ եւ այլ տեսակ մազի ներկ, որոյ ամենէն ընտիրն ու փորձեալն է Տիւբէնի ջուրը։ Եւ այս ամենը խիստ չափաւոր գնով.

ԽՄԲԱԳԻՐ—ՏՆՕՐԷՆ

Կ. Ս. ԻՒԹԻՒՃԵԱՆ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ ՄԱՍԻՍ ԼՐԱԳՐՈՑ

Կ. ՊՕԼԻՍ ՉԻՆԻԼԻ ԽԱՆ

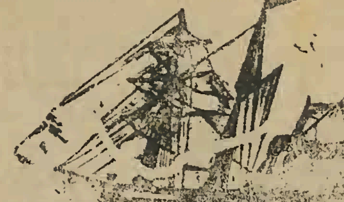

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻԷԻ

ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐՈՒՆ ԵՐԹԵՒԵԿԻ ԺԱՄԵՐԸ

1875 ԱՊՐԻԼ 1 ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ ՕՐԷՆ՝ ՍԿՍԵԱԼ

ՄԻՆՉԵՒ ԱՊՐԻԼ 30

ԲՈՍՓՈՐԷՆ ԻՋՆՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐԸ

Ժամ Թիւ — Եւրոպական եզերք

11 30 25 Ենիմահալլէէն Մէզարպ. Պէօյիւքտէրէ, Թարապիա Ենիքէօյ Սթէնիա, Էմիրկեան, Ռ. Հիսար. Պէպէք.

12 15 33 Ենիմահալլէէն Մէզարպուրնու Պէօյիւքտէրէ Թարապիա, Ենիք. Պոյաճ. Ռ Հիսար Պէպէք. Արնաւ.

1 30 19 Ենիմահալլէէն Մէզար. Պէօյիւք, Քիրէճպ. Թարապ. Ենիք. Էմիրկեան Հիսար, Պէպէք.

2 15 34 Ռ. եւ Ա. Գավաքէն Մէզարպ. Պէօյիւքտ. Թարապ. Ենիք Սթէն. Էմիրկեան Ռ. Հիսար, Պէպէք, Օրթ.

3 30 20 Ենիմահ. Պէօյիւքտ, Թարապիա Ենիքէօյ Պօյաճ. Ռ. Հիսար, Պէպէք. Արնաւ. Գուր. Օրթաք. Պէշիկ։ (Ուրբաթ օրերը ժամը 3 3/4 ին)

4 30 25 Ենիմահ. Մէզարպ. Պէօյիւք. Թար. Ենիք. Սթէն. Էմիրկ. Պօյաճ. Ռ. Հիսար, Պէպէք, Արնաւ։ (Բացի ուրբաթէ)։

5 30 33 Ռ. եւ Ա. Գավաքէն Մէզարպ. Պէօյիւք. Թարապ. Ենիք. Էմիրկ. Ռ. Հիսար, Պէպէք, Արնաւ. Պէյլէրպէյ, Օրթաք. Պէշիկթաշ։

6 30 3 Ենիմահալլէէն Պէօյիւքտ. Թարապ. Պէյքօզ, Ենիք. Էմիրկ. Գանլըճա, Ռ. Հիսար, Գանտիլլի, Արնաւուտք. Պէյլէրպէյ, Օրթաքէօյ Գուզկունճուք, Պէշիկթաշ, Իւսկիւտար.

8 45 19 Ենիմահալլէէն Մէզարպուրնու. Պէօյիւքտէրէ. Թարապ. Պէյքօզ, Ենիք. Պօյաճ. Ռ. Հիսար. Պէպէք, Արնաւ. Գուրուչ. Օրթ. Պէշիկթաշ.

9 45 22 Ենիմահալլէէն Պէօյիւք. Թարա, Ենիք. Էմիրկ. Ռ. Հիսար, Արնաւուտքէօյ, Օրթաք. Պէշիկթաշ.

Արնաւուտ քէօյէն

12 1 Արնաւուտք. Գուրուչ. Օրթաքէօյ. Պէշիկթաշ.

12 30 4 Արնաւուտքէօյ, Գուրուչէշմէ, Օրթաքէօյ. Պէշիկթաշ։

1 22 Արնաւ. Գուր. Օրթաքէօյ, Պէշիկ. Գապաթաշ։

1 30 6 Արնաւ. Գուրուչ. Օրթաքէօյ Պէշիկթաշ։ (Բացի ուրբաթէ),

2 1 Արնաւ. Գուր Օրթ. Պէշիկ. Գապաթաշ։ (Ուրբաթ օրերը ժամը 1 3/4).

2 30 4 Արն. Գուր. Օրթաք. Պէշիկթաշ, Գապ.

3 5 22 Արնաւ. Գուր, Օրթ. Պէշ.

45 1 Արնաւ. Գուրուչ. Օրթ. Պէշիկ. Գապաթ.

5 30 6 Արնվ. Գուր. Օրթ. Գուզ. Պէշիկ. Գապաթաշ,

7 15 20 Պէպէք, Արնվ, Չէնկ. Պէյլէր. Օրթաք. Գուզ. Պէշիկ.

Ասիական եզերք

12 21 Պէյքօզ, Բաշ, Գանլ, Ա. Հիսար, Գանտ. Վանիքէօյ, Չէնկէլք, Պէյլէր, Գուզկունճ։

1 3 Վանիքէօյէն Չէնկէլ, Պէյլէրպ, Գուզկունճք, Գապաթ։

1 17 Պէօյիւքտէրէ, Թարապ Պէյքօզ, Բաշապաղ. Գանլ. Ա. Հիսար, Վանիքէօյ, Չէնկէլքէօյ. Պէյլէրպ էյ, Գուզկուն։

2 30 28 Պէյքօզ, Բաշապ. Գանլ. Ա. Հիսար, Գանտ. Վանիք. Չէնկէլ. Պէյլէրպէյ, Գուզկ

4 21 Պէյքօզ, Բաշապ. Գանլ. Ա. Հիսար Գանտ. Վանիք, Չէնկ. Պէյլէրպէյ Գուզկ։

8 45 4 Պէօյիւք. Պէյքօզ, Բաշապ. Գանլ. Ա. Հիսար, Գանտ. Վանիք. Չէնկ. Պէյլ Գուզկ. Իւսկ. (Ուրբաթ օրերը Ջուպ.)։

ԿԱՄՈՒՐՋԷՆ ԵԼՆՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐԸ

Եւրոպական եզերք

1 30 3 Գապաթաշ, Իւսկիւտար, Պէշիքթաշ, Գուզկունճուք, Օրթաքէօյ Պէյլէրպէյ Չէնկ. Արնաւ. Գանտիլլի Ռ. Հիսար, Գանլըճա, Էմիրկեան, Ենիքէօյ. Պէյքօզ, Թարապիա Պէօյիւքտէրէ, Ենիմահալլէ։

2 25 Պէշիկթաշ, Օրթաք, Գուրուչ. Արնաւ. Ռ. Հիսար, Էմիրկ. Ենիք. Թարապ. Պէօյիւքտ. Մզար. Ենիմահ.

3 30 33 Պէշիքթաշ, Օրթաքէօյ Արնաւուտք. Ռ. Հիսար, Պօյաճ. Ենիքէօյ, Թարապիա, Պէօյիւքտ. Մէզարպ. Ա. Ռ. Գավաք։

5 19 Պէշիկթաշ, Օրթաք. Արնաւ. Պէպէք, Ռ. Հիսար Էմիրկ. Ենիք. Պէյքօզ, Թարապիա Պէօյիւքտէրէ, Մէզար. Ենիմահալլէ.

5 45 20 Գապաթաշ, Իւսկիւտար, Պէշիկթաշ Գուզկունճուք, Օրթաք. Պէյլէր. Չէնկ. Արնաւ. Պէպէք։

6 30 4 Պէշիքթաշ, Օրթաքէօյ, Արնաւ, Գանտ. Ռ. Հիսար, Էմիրկ. Ենիքէօյ. Թարապիա Պէօյիւքտէրէ.

8 22 Պէշիքթաշ Օրթաքէօյ Արնաւուտքէօյ Ռ. Հիսար, Էմիրկեան Ենիք. Թարապիա, Պէօյիւք. Մէզար.

9 15 25 Պէպէք, Ռ. Հիսար, Պօյաճ. Սթէնիա, Ենիք. Թարապիա, Պէօյիւքտէրէ Մէզարպ. Ենիմա. (Բացի ուրբաթէ),

10 34 Պէպէք, Ռ. Հիսար, Էմիրկ. Ենիք. Թարապիա, Պէօյիւքտէրէ, Մէզար. Ռ. եւ Ա. Գավաք. (Ուրբաթ օրեր ժամը 9 3/4ին)

10 30 20 Պէշիկթաշ, Գուր. Արնաւ. Ռ. Հիսար, Պօյաճ. Ենիք. Թարապիա, Պէօյիւքտէրէ, Մէզարպ. Ենիմահ.

10 50 33 Օրթաք. Պէպէք, Ռ. Հիսար, Էմիրկ. Սթէն. Ենիք. Թարապիա, Քիրէճպ. Պէօյիւքտ. Մէզարպ.

11 15 19 Պէպէք. Ռ. Հիսար Էմիրկ. Ենիքէօյ. Թարապ. Պէօյիւք. Ենիմահ։

Արնաւուտ քէօյ

1 1 Պէշիկթաշ, Օրթաքէօյ, Արնաւուտքէօյ.

1 45 4 Արնաւուտքէօյ.

2 15 22 Արնաւուտքէօյ։

9 15 1 Գապաթ. Պէշիկ. Օրթաք. Գուրուչ. Արնաւ. Վանիք.

10 5 6 Պէշիկթաշ, Օրթաք, Գուրուչ. Արնաւ.

11 5 4 Գապաթաշ. Պէշիկթաշ, Օրթաքէօյ, Գուրուչ. Արնաւ։

11 20 1 Պէշիքթաշ. Օրթաքէօյ, Գուրուչ, Արնաւուտքէօյ. (Ուրբաթ օրերը ժամը 11 1/2 ին).

11 40 6 Պէշիք. Օրթաք. Գուրուչ. Արնաւ։ (Բացի ուրբաթէ)

12 3 Պէշիք, Օրթաք. Արն. (Ուրբաթ օրերը Գուրուչէշմէ.)

Ասիական եզերք

4 35 6 Գուզկ. Պէյլէրպէյ, Չէնկէլ. Վանիք. Արնաւ.

2 15 21 Իւսկիւտար, Գուզկ. Պէյլէր, Չէնկ. Վանիք. Գանտ. Ա. Հիսար, Գանլ. Բաշապ, Պէյքօզ։ (Ուրբաթ օրերը Ջուպուքլու)։

9 45 17 Գուզկ. Պէյլէրպէյ, Չէնկ. Վանիք, Ա. Հիսար, Գանլըճա Բաշապ, Պէյքօզ Պէօյիւք. (ուրբաթ օրեր 9 1/2ին.)

10 30 21 Գուզկ. Պէյլէր. Չէնկ. Վանիք. Գանտ. Ա. Հիսար, Գանլ. Բաշ, Պէյքօզ.

11 10 28 Գուզկ. Պէյլէրպէյ, Չէնկէլք, Վանիք. Գանտ. Ա, Հիսար Գանլըճա, Բաշապաղճէ, Պէյքօզ.

11 40 22 Գապաթ. Գուզկ, Պէյլէրպ էյ, Չէնկէլ. Վանի.

Les annonces pour la France sont exclusivement reçues à Paris, chez M. Orain, 9, Rue Drout, et les annonces pour l'Angleterre à Londres, chez M. E. Micoud, 12 St.-Peter's Steert Islington.

ԿԱՐԻ ՄԵՔԵՆԱՅ

ՆԻՒՍԷՑ ԵՒ ԸՆԿ.

կատարելագործութեան մեծ վկայագիր ստացած 1873ին Վիէննայի տիեզերական արուեստահանդէսէն։

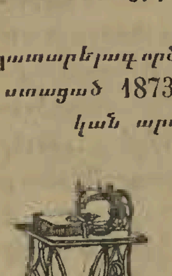

ՏԵՍԱԿՔ ԵՒ ԳԻՆՔ

Պարզ մեքենայ, 3,3անգ. լիրա։

Նոյն յենարանով եւ ընկուզենիէ սեղանով, որ կրնայ թէ' ձեռքով եւ թէ' ոտքով շարժիլ, 4,10։

Նոյն կիսացուր', կատարելագործեալ, 4,40 լիրա։

Նոյն յենարանով 5,11 լիրա։

Նոյն նորագոյն 'ի պէտս ընտանեաց, 7,10 լիրա։

Նոյն Տիւտօր կոչուած, 8,10 լիրա։

Նոյն Ուէլէր և Ուիլսըն կոչուած 6,6 լիրա և աւելի։

Այս լրագիրը շաբաթը երեք անգամ կը հրատարակուի, երեքշաբթի, հինգշաբթի եւ շաբաթ օրեր. Բաժանորդագրութեան տեղերն են՝ Կ. Պօլիս Չինիլի խան վերի յարկը թիւ 15 Մասիսի խմբագրատուն իսկ գաւառաց մէջ հետեւեալ հոգաբարձուաց անձնակները.

ԻԶՄԻՐ. Սահակեան աղա Տէռէեան.
ՆԻԿՈՄԻԴԻԱ. Խօսրով էֆ. Եսկիճեան.
ՊՐՈՒՍԱ. Սահակեան աղա Թանկէրեան.
ԹԷՔԻՐՏԱՂ. Յովակիմ աղա Ուզունարդեան.
ՏՐԱՊԻԶՈՆ. Խաչատուր Քաղաքլըմասեան
ԿԱՐԻՆ. Կարապետ պատուելի Զաքարեան.
ՎԱՆ. Կարապետ աղա Նաթանեան.
ՄՈՒՇ. Մկրտիչ աղա Փօթիկեան.
ԵԱՏ. Մ. աղա Խաչիկեան.
ՖՈՔՇԱՆ Մկրտիչ աղա Այճեան.
ԵՐԶՆԿԱՑ. Թադէոս աղա Բագրատունի։
ՍԻՎՐԻՀԻՍԱՐ. Արժ. Տ. Ռուբէն.

Ուրիշ քաղաքներէ ստորագրուիլ ուզողներն աս տեղերէն մէկուն հետ կրնան թղթակցիլ.

ՀՐԴԵՀԻ ԴԷՄ ԱՊԱՀՈՎՈՒԹԻՒՆ

NORTH BRITISH AND MERCANTILE INSURANC COMPANY

ՆՈՐԹԸ ԲՐԻԹԻՇ ԷՆՏ ՄԸՐՔԸՆԹԱՅԼ

Լոնտրայէ և Էտինպուրկէ ապահովութեան ընկերութիւն Անգ. Լր.

Բաժանորդագրեալ դրամագլուխ 2,000000
Վճարեալ դրամագլուխ 250,000
Պահեստի դրամ հրդե-
հի ճիւղէն գոյացեալ 596,000—846,000
1872ին հրդեհի զուտ հասոյթը 794,000

NORTHERN ASSURANCE COMPANY

ՆՈՐԹԸՐՆ

Լոնտրայէ և Էպէրտինէ ապահովութեան ընկերութիւն Անգ. Լր.

Բաժանորդագրեալ դրամագլուխ 2,000000
Վճարեալ դրամագլուխ 100,000
Պահեստի դրամ հրդե-
հի ճիւղէն գոյացեալ 230,000—330,000
Զուտ հասոյթ 1872ի 270,000

Ստորագրեալք իրենց բազմաթիւ յաճախորդաց և այս քաղաքիս ընդհանուր հասարակութեան կը ծանուցանեն որ իրենք վերոյիշեալ երկու ընկերութեանց միացեալ գործակատար ընտրուած ըլլալով, այնպիսի դրութեան մը մէջ կը գտնուին, որով հրդեհի դէմ ապահովութեան մեծ դիւրութիւններ կը մատուցանեն։

Ապահովութեանց կարգադրութիւնները կը բաղկանան երկու ընկերութեանց մէջ համեմատական բաժանումէ մը, և այսպէս ապահովութեան և դիւրութեան միացեալ ընկերութիւնս ալ կրնայ աւելի մեծագումար ապահովութիւն բանողներու ինքզինք ներկայացունել.

Գրեթէ ամէն կարգի վտանգաւոր ապահովութիւնք կրնան ընդունուիլ ինչպէս Բերայի Ղալաթիոյ և Պօլսոյ մէջ, նոյնպէս մօտակայ քաղաքները գիւղերը և ջրաղաններ։

Գիներուն և աւելի մանրամասն տեղեկութեանց համար պէտք է դիմել Միացեալ ընկերութեանցս գրասենեակը Ղալաթիոյ Բէրչ[illegible] բաղարի մօտ Աքավանի խան թիւ 5։

Լիազօր գ[illegible]ակատար
Վ. Ռ. [illegible]ԻԱՆ